

Beleidsplan 2023-2028

Stichting

Grenslanmuseum

november 2023

Vooraf.....

Dit is het tweede beleidsplan van de Stichting Grenslandmuseum. Het eerste plan besloeg de periode 2017-2022.

In de jaren 2018-2022 heeft het bestuur van de Stichting te maken gekregen met ingrijpende beslissingen, die niet in het oude beleidsplan voorzien waren. De besluiten vergden veel tijd, inspanning, denkwerk en overleg. Alvorens over te gaan tot de beschrijving van een nieuw beleidsplan voor de jaren 2023- 2028 is het goed om de beslissingen onder de aandacht te brengen. Ze zijn van groot belang geweest voor de instandhouding van het unieke museum voor Dinxperlo.

1. Aankoop van het gehele Rijksmonument in 2019, waarin het Grenslandmuseum vanaf 1985 deels gevestigd was. De aankoop vond plaats in nauw overleg met het bestuur van de “Stichting Beheer Pand Markt 1-3” en een “Vriend van het museum”, die de hypotheek beschikbaar stelde.
2. Bij de aankoop van het pand was al duidelijk, dat er de laatste jaren weinig geld was uitgegeven aan onderhoud. Restauratie en isolatie van het dak en de ramen waren dringend nodig. Gelukkig had de voorzitter van de Stichting Bewaar het Olde dit al voorzien. Hij startte een inzamelingsactie onder de Dinxperlo bedrijven, middenstanders en burgers. De respons was positief. Een aanvullende subsidie van de gemeente Aalten en een aanvullende lening maakten de noodzakelijke uitvoering van de werkzaamheden in de winter van 2021 mogelijk.
3. De corona- epidemie zorgde in de jaren 2020 en 2021 voor veel onzekerheid. In beide jaren was het museum diverse maanden gesloten. Vele bijzondere maatregelen moesten getroffen worden om de bezoekers veilig te kunnen ontvangen.
4. Toch is het bestuur erin geslaagd het museum te vernieuwen. Daarbij was de inzet van de vele vrijwilligers onmisbaar bij:
  - bereikbaar maken van het magazijn op de zolder, middels een vaste trap
  - verhuizing van het magazijn, gevestigd op de zolder van het voormalige gemeentehuis, naar het museum
  - aankoop en installatie nieuwe ledverlichting
  - aankoop en inrichting nieuwe, verplaatsbare vitrines
  - de “Geschiedenis van de Grens” in woord en beeld zichtbaar te maken door het plaatsen van 9 panelen in een moderne, stalen geraamte
  - in 2020 en 2021 biedt het museum onderdak aan de herdenkingsexpositie “Sporen van de Vrijheid - toen en nu”

Hoofdpijnen voor de komende jaren (2023-2028)

Allereerst dient duidelijk aangegeven te worden, dat het Grenslandmuseum uitsluitend wordt gerund door vrijwilligers. Hun inzet, enthousiasme, inbreng, deskundigheid, enz. zijn maatgevend. Daarom wil het bestuur in nauw contact met hen verdere stappen zetten op de weg van vernieuwing.

Het museum wil een inspirerend centrum zijn voor Dinxperlo, de gemeente Aalten en de grensstreek. Op hoofdpijnen wil het bestuur van het Grenslandmuseum de komende jaren bezig te zijn met:

- A. Correct functioneren als bestuur.
- B. Instandhouding pand als Rijksmonument.
- C. Instandhouding van het Grenslandmuseum.
- D. Positionering van het museum.
- E. Gezonde financiën.
- F. Verbetering van de presentatie van expositie. (van bekijken objecten naar beleven van verhalen)
- G. Registratie en sanering collectie.
- H. Samenwerking met andere culturele instellingen in Dinxperlo, Suderwick, gemeenten Aalten en Bocholt, de grensregio en de provincie Gelderland.
- I. Vormgeving educatie en voorlichting.
- J. Voorbereiding 40-jarig bestaan in 2025.

A. Correct functioneren als bestuur

Om de stichting verantwoord te kunnen besturen, gebruikt het bestuur de Governance Code Cultuur als leidraad. Daarbij hanteren we het bestuur-model. Het gehele bestuurlijke proces is in handen van het bestuur. Maar het bestuur is zich er ook van bewust dat de stichting een kleine organisatie is, waar vrijwilligers met elkaar samenwerken en samen verantwoordelijk zijn en waarbij het voelen voor de instandhouding van het Grenslandmuseum hoog in het vaandel staat.

Jaarlijks worden door de penningmeester een begroting en een jaarrekening opgesteld, die het bestuur moet goedkeuren. Een jaarrekening wordt daarvoor gecontroleerd door twee personen, aangewezen door het bestuur. Deze personen brengen van hun bevindingen schriftelijk verslag uit aan het bestuur.

De secretaris stelt jaarlijks een jaarverslag op, waarin het bestuurlijk functioneren en de activiteiten van de stichting aan de orde komen. Het jaarverslag wordt, na goedkeuring van het bestuur, ter kennis gebracht van de vrijwilligers, de Vrienden van het museum en op de website.

Binnen twee jaren zullen de statuten van de stichting aangepast moeten worden aan de wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen. (WBTR)

Wellicht is het verstandig een huishoudelijk reglement op te stellen, waarin het bestuurlijk functioneren nader uitgediept en beschreven wordt.

Iedere vijf jaar wordt het beleidsplan geactualiseerd.

Ieder jaar wordt in de bestuursvergadering van november een summier activiteitenplan/prioriteitenlijst opgesteld voor het komende jaar.

B. Instandhouding pand als Rijksmonument.

Sinds 1966 wordt het pand Markt 3 erkend als Rijksmonument. Deze erkenning brengt met zich mee, dat het gebouw zorgvuldig onderhouden moet worden. Daarom is de Stichting Grenslandmuseum lid geworden van de Monumentenwacht. Iedere twee jaar schouwen medewerkers het pand en maken een rapport op over de staat van het pand.

Het bestuur heeft enkele jaren geleden een Onderhoudsfonds ingesteld. Jaarlijks wordt dit fonds vanuit de lopende begroting gevoed met € 1500.

In de komende jaren zal de buitenzijde van de verdieping door een vrijwilliger geschilderd worden.

C. Instandhouding van het Grenslandmuseum.

Om het Grenslandmuseum open te kunnen houden zijn vrijwilligers onmisbaar. In de komende jaren zal het bestuur het wervingsbeleid intensiveren. Duidelijk is dat de vaste kern van vrijwilligers ouder wordt. Aanwas van jonge vrijwilligers is zeer gewenst. Een vast traject van scholing biedt de nieuwe vrijwilliger houvast.

Het beleid t.a.v. de vrijwilligers zal opnieuw vastgesteld worden.

Het bestuur streeft ernaar om de openingstijden van 2022 te handhaven:

Maanden april, september en oktober: di t/m zat: 13.00 -16.30 uur

Maanden mei, juni, juli en augustus: di t/m zat: 10.30 -16.30 uur + zondag 13.30- 16.30 uur.

Gedurende een museumjaar is het Grenslandmuseum ongeveer 725 uren open.

D. Positionering museum

Het Grenslandmuseum behoort tot de kleinere regionale musea in de Achterhoek, maar is uniek in geheel Nederland ten opzichte van de thematiek.

Het museum laat de bijzondere geschiedenis zien van grensbewoners aan beide zijde van de grens. De grens die het dagelijks leven van de bewoners zichtbaar beïnvloedde. Ze hadden er elke dag mee te maken in de vorm van controles en voorschriften door de ambtenaren van douane en Zoll. In sommige tijden werd de grens een hechte hindernis.

Met deze insteek wil het Grenslandmuseum meerwaarde bieden voor de grensstreek. Het bestuur wil bevorderen dat het museum doorgroeit tot een kenniscentrum. Het wil grenscontacten stimuleren.

De missie van het museum kan dan ook kort worden samengevat in de volgende zinnen:

Het Grenslandmuseum gaat over het samenleven en werken op de grens van Nederland en Duitsland. Het museum draagt bij aan het denken en uitwisselen over deze unieke ligging en de geschiedenis van het tweelingdorp "Dinxperwick"

E. Gezonde financiën

Alle plannen en activiteiten kosten geld. En dat is niet in ruime mate voorhanden. Er zijn diverse vaste lasten die de begroting belasten. Daarom heeft het bestuur de entreegelden in 2022 verhoogd tot € 5.

Daarnaast ontvangt het Grenslandmuseum jaarlijks subsidie van de gemeente Aalten.

Vanaf 2020 heeft het museum de Anbi-status.

Een derde, belangrijke vorm van inkomsten vormen de donateurs. (Vrienden van het Museum)

Minimum donatie per jaar €25. Een donateur ontvangt een Vriendenkaart, deze geeft het recht, om samen met de gezinsleden, op vrije toegang tot het museum.

Verder is de penningmeester attent op het verkrijgen van subsidies, die aangevraagd kunnen worden bij kleine aanschaffingen of het vernieuwen van een deel van de expositie. Wellicht kan daarbij het middel van crowdfunding gebruikt worden.

F. Verbetering van de presentatie van de expositie

Tijdens de beginjaren van het museum was het belangrijk om aan bezoekers zoveel mogelijk voorwerpen te kunnen tonen, die aan de grens gerelateerd konden worden.

Na de eeuwwisseling komt het verhaal over een object steeds meer op de voorgrond.

Het Grenslandmuseum vernieuwt in 2022 een deel van de basisexpositie: Negen panelen laten, in woord en beeld, de bewogen geschiedenis van de grens zien. Door in te loggen middels een QR-code kan de bezoeker ondersteunende audiovisuele beelden oproepen.

Het bestuur neemt zich voor de basisexpositie ieder jaar een stukje te vernieuwen. Vooral de beleving van de bezoeker moet daarbij in het oog worden gehouden.

Toch zal dit niet eenvoudig zijn. De kennis van noodzakelijke methodieken ontbreekt. Hierbij is professionele hulp nodig.

In 2023 zal een paneel gereed komen over de historie van het pand Markt 3, waarin het museum gevestigd is.

In de komende jaren zouden panelen samengesteld kunnen worden over:

- Het werk van een douane-ambtenaar
- De douane in Dinxperlo
- De smokkelaar
- Beruchte grenzen in de wereldgeschiedenis

In de afgelopen jaren wilde het bestuur bevorderen dat het aantal bezoekers uit Dinxperlo toenam. Daarom werd ieder jaar een nieuwe wisselexpositie bedacht en opgesteld in de Rijkskamer.

Uit de verwerking van de bezoekersgegevens van de laatste jaren blijkt, dat het aantal bezoekers uit Dinxperlo niet noemenswaardig stijgt. In de komende jaren zal dan ook bezien moeten worden of het beleid met betrekking tot de wisselexposities moet worden voortgezet of dat de "Rijkskamer" op een andere wijze kan bijdragen tot verhoging van de attractiviteit van het museum.

De realisatie van eventuele wisselexposities zal uitgevoerd worden door een expositiecommissie. De leiding is in handen van de voorzitter van het GLM.

G. Registrering en sanering van de collectie

De collectie werd voor het grootste deel bijeen gebracht door mensen, die werkzaam waren geweest bij de douane. Dit gebeurde vooral in de jaren 1980- 1985. Naast de objecten brachten zij ook hun kennis van het reilen en zeilen aan de grens mee.

In beslag genomen objecten maken ook deel uit van de collectie.

Verder bezit het museum foto's kaarten, verhalen en boeken en veel uniformen.

In 2019 schonk Zollner Jürgen Hoymann uit Emmerich zijn uitgebreide verzameling en archief aan het museum.

De collectie is te verdelen in de deelcollecties:

- a. Textiel (uniformen)
- b. Objecten in gebruik bij de dagelijkse dienst van de douane
- c. Objecten, kaarten, formulieren van de Duitse Zoll
- d. In beslag genomen materialen(wapens, smokkelwaar, drugs,etc.)
- e. Formulieren, documenten
- f. Prenten, afbeeldingen van de grens, van Dinxperwick
- g. Krantenknipsels, boeken,
- h. Originele historische objecten

Een deel van de collectie wordt getoond in de basisexpositie. Een groot deel ligt in de magazijnen op de verdieping en zolder.

Een deel van de collectie is geregistreerd op kaart.

In 2018 is in het kader van de Museumregistratie een Collectieplan opgesteld. Door andere prioriteiten en de belemmeringen ten tijde van de corona-epidemie is er nog maar weinig vordering geboekt op het gebied van het collectiebeheer.

Wel is er het softwareprogramma Memorex aangeschaft voor de digitale registratie. Enkele bestuursleden hebben bij Erfgoed Gelderland een cursus gevolgd om met dit programma om te kunnen gaan.

Belangrijk is ook om gegevens (krantenknipsels, afbeeldingen, etc.) te verzamelen en te bewaren van de huidige tijd. Voorbeeld: Corona en de grens, internationale brandweer.

Dit wordt een onderdeel van de werkzaamheden van de secretaris.

H. Samenwerking

Het Grenslandmuseum is aangesloten bij de Stichting Erfgoed Gelderland. Het nieuws van deze koepel wordt maandelijks in een nieuwsbrief doorgestuurd aan alle bestuursleden.

Het museum heeft in 2018 en 2020 actief deelgenomen aan Het Erfgoedfestival Gelderland.

Incidenteel heeft het museum een beroep gedaan op de expertise van Erfgoed Gelderland. Dit zal in de komende jaren ook plaatsvinden.

Het museum aangesloten bij de Stichting Achterhoek Toerisme. Deze stichting zorgt voor de tweejaarlijkse uitgave van het boekje Cultuurhistorie in de Achterhoek. Het museum wordt als nummer 17 op een halve pagina beschreven.

In de komende jaren participeert het Grenslandmuseum in het “Grensoverschrijdend Cultuurarrangement”, dat met steun van Achterhoek Toerisme is opgezet door zes regionale bedrijven en organisaties.

Met onderstaande plaatselijke organisaties wordt incidenteel samengewerkt en worden wederzijdse activiteiten ondersteund:

- De samenwerking met de “Heimatverein Suderwick” en de Stichting “Historisch Dinxperlo” verdiept zich steeds mee. Over en weer wordt men bij elkaars activiteiten betrokken. Het bestuur staat volledig achter deze ontwikkeling.

Voor 2024 zijn afspraken gemaakt over een het organiseren van een winterwandeling rondom de vernieuwde Strohburg en het project “60 jaar vrij Suderwick”.

Voor de komende jaren zijn er plannen om de Dinxperwickse Vrijheidsmaaltijd/Friendensmahlzeit op 5 mei verder te ontwikkelen tot een jaarlijks gebeuren.

- Stichting Beheer Grenslandmuseum. Van deze stichting huurt het Grenslandmuseum het pand Markt 3. Minimaal 1x per jaar vindt er overleg plaats met het bestuur van deze stichting.

- Stichting Dinxperwick”,

- werkgroep “Het Kleinste Kerkje”,

- Internationaal Theepotten Museum van de familie Ruesink, IJzerlo.

Dit museum heeft alle oude vitrines en twee kerkbanken van het museum overgenomen.

- Stichting Stolpersteine Dinxperlo.

- Stichting Vrijdagmarkt Dinxperlo. In 2023 bestaat de Vrijdagmarkt 60 jaar. De Stichting zal in de Rijkskamer van het museum een kleine expositie over 60 jaar Markt in Dinxperlo inrichten.

- GrenzBlickAtelier, Suderwick

- International Krippentour Dinxperwick. Ieder jaar neemt het Grenslandmuseum deel aan deze manifestatie, die in de kersttijd plaatsvindt.

- In een groter regionaal gebied zal het Grenslandmuseum in de komende jaren deelnemen aan het regioprogramma “Vrijheid Achterhoek, Liemers en Grensstreek”. Een voorstel daartoe is aangenomen door de burgemeesterskring Achterhoek-Liemers en Duitse grensgemeenten.

- Eurgionetwerk Industriecultuur. Al een aantal jaren is het Grenslandmuseum opgenomen in het netwerk van deze organisatie. In 2022 wordt het museum uitgeroepen tot “Ankerpunt”. In 2023 zal tijdens de opening van het museumjaar een muurbord onthuld worden.

- Op gemeentelijk niveau werkt het bestuur samen met de gemeente Aalten. Jaarlijks kent de gemeente een onmisbare subsidie toe voor de exploitatie van het museum.

In 2022 opende burgemeester Stapelkamp de vernieuwde basisexpositie van het Grenslandmuseum.

Het Grenslandmuseum neemt ieder jaar deel aan de Open Monument Dag

Vanaf 2021 praten bestuursleden van het Grenslandmuseum mee over het nieuwe Centrumplan voor Dinxperlo van de gemeente Aalten.

- In de afgelopen jaren organiseerden het Onderduikmuseum Aalten en het Grenslandmuseum twee exposities. In 2019 ging het om de expositie “BEZIELD ERFGOED” en in 2020/2021 om de bijzondere

herdenkingsexpositie “SPOREN VAN DE VRIJHEID- TOEN EN NU”. De samenwerking zal in de komende tijd worden voortgezet. Wellicht is het mogelijk dat de educatief medewerker van het Onderduikmuseum ook een aantal uren ingezet kan worden voor het Grenslandmuseum.

I. Educatie en Voorlichting

1. Doelgroep bezoekers

- In het museum worden op aanvraag rondleidingen gegeven door vrijwilligers, die zich daarvoor aangemeld hebben.
- Verder worden de dienstdoende vrijwilligers ook rondleidingen/ toelichtingen gegeven voor incidentele bezoekers. Dit wordt op hoge prijs gesteld, want “verhalen” kleuren een bezoek.

2. Doelgroep jonge museumbezoekers

Voor jonge museumbezoekers is geen aanbod.

Wellicht wordt de mogelijkheid om actief deel te nemen aan een speurtocht positief gewaardeerd.

3. Doelgroep basisschoolleerlingen

In de afgelopen jaren maakte het Grenslandmuseum dankbaar gebruik van de Stichting “Geschiedeniskoffer” te Aalten. In het circuit van de leskoffers draaiden vier leskoffers van het Grenslandmuseum mee. Helaas heeft de Stichting “Geschiedeniskoffer” de werkzaamheden beëindigd. Dit betekent dat het Grenslandmuseum moet gaan nadenken over een passend aanbod voor leerlingen van de basisscholen in Dinxperlo en omgeving.

Een werkgroep, bestaande uit enkele vrijwilligers, zou zich met dit hiaat kunnen gaan bezig houden.

Daarbij kan gedacht worden aan een lesbrief, of een bezoek aan de klas door een douaneambtenaar of anderszins.

Daarbij is de ondersteuning van een educatief medewerker van belang.

4. Doelgroep leerlingen voortgezet onderwijs

Voor deze doelgroep is geen lesmateriaal aanwezig. Wel wordt zo nu en dan een groep in het Grenslandmuseum rondgeleid. Ook voor deze doelgroep is ondersteuning middels een educatief medewerker belangrijk.

5. Doelgroep inwoners Dinxperwick en omgeving

Eénmaal in de twee jaar organiseert het Grenslandmuseum een lezing/activiteit. Daarvoor is een speciale werkgroep ingesteld. Er is ook een beperkt budget beschikbaar. Het onderwerp moet gerelateerd kunnen worden aan Dinxperwick/Grenslandmuseum/ de regio.

Onderwerpen lezingen:

2018 Joost Boersma over zijn werkzaamheden bij de douane en FIOD.

2020 geen lezing wegens corona het verhaal van een grens-slechter”.

2021 schrijfster Evelyn Grijze over haar boek “Eva”.

2022 Robert-Jan en Henk Rijks over “Theo Rijks”.

6. Doelgroep vrijwilligers van het Grenslandmuseum

Ieder jaar ontvangen alle vrijwilligers aan het begin van het museumseizoen een schrijven met algemene informatie. Hierin wordt de dagelijkse gang van zaken binnen het museum verwoord.

Incidenteel wordt de vrijwilligers achtergrondinformatie verstrekt over een verandering van de basisexpositie/ wisselexpositie.

2022: Alle vrijwilligers ontvangen het boekwerkje “Geschiedenis van de grens”. Hierin heeft Berend Enserink bijzondere achtergrondfeiten verzameld over de negen panelen van de expositie :“Geschiedenis van de grens”. Vrijwilligers kunnen het boekje als naslagwerk benutten en zo hun kennis over de grens verdiepen.

2023: Ter gelegenheid van de ontwikkeling van een nieuw paneel over de geschiedenis van het pand Markt 3, ontvangen alle vrijwilligers digitaal, interessante achtergrondinformatie over het eeuwenoude pand Markt 3, waarin het Grenslandmuseum gevestigd is.

J. Voorbereiding 40-jarig bestaan

In 2025 is het 40 jaar geleden dat het museum feestelijk werd geopend. Dat moet natuurlijk gevierd worden. Bovendien biedt dit jubileum publicitaire mogelijkheden.

Het bestuur stelt zich voor daar een speciale jubileumcommissie in het leven te roepen. Deze commissie krijgt voor het organiseren een budget. Ook kunnen fondsen worden aangeschreven voor een donatie.

Tenslotte

Uit het voorgaande wordt duidelijk dat het kleine bestuur zich met erg veel zaken moet bezighouden. Om aan te geven waar extra aandacht naar uit dient te gaan, zal jaarlijks een lijst met activiteiten/prioriteiten worden opgesteld door de voorzitter en de secretaris. Deze lijst zal in de bestuursvergadering van de november besproken worden, waarna de lijst vastgesteld wordt voor het komende museumjaar.

Daarbij wordt ook de activiteitenlijst van het afgelopen museumjaar betrokken.

Activiteiten/Prioriteitenlijst museumjaar 2023

1. Tijdens de wintersluiting 2022/2023 wordt de vloerbedekking vervangen in de entree en de voorkamer. De entree wordt verfraaid: aankoop nieuw zitje, wegwerken zichtbare leidingen, sauzen van de muren, aanleg enkele stopcontacten.
2. Een paneel over de geschiedenis van het pand Markt 3 (Grenslandmuseum) wordt ontworpen. Indien realiseerbaar met bijbehorende vitrine. Beide worden gesitueerd in de entree.
3. In de voorkamer is in het museumjaar 2023 de expositie te zien over “60 jaar Vrijdagmarkt Dinxperlo”. Deze tentoonstelling wordt samengesteld door de Stichting Vrijdagmarkt. Opening door de burgemeester op 31 maart.
4. Start museumjaar 2023:
  - a. Startbijeenkomst vrijwilligers
  - b. Opening wisselexpositie in voorkamer
  - c. Onthulling naambord “Rijkskamer”
  - d. Bevestiging bord “Ankerpunt” van het Euregionetwerk Industriebouwkultuur.
5. Het Grenslandmuseum neemt deel aan de organisatie van de eerste Vrijheidsmaaltijd op 5 mei 2023 op het prins Clausplein.

6. Het Grenslandmuseum is ook betrokken bij activiteiten in het kader van “Vrijheid Achterhoek en Grensstreek”.
7. Een nieuw beleidsplan voor de jaren 2023-2028 wordt opgesteld, besproken en vastgesteld.
8. Een werkgroep voor educatie zal worden opgericht.
9. Drie nummers van “Nieuwsflits” zullen worden samengesteld en verstuurd naar de vrijwilligers en de “Vrienden van het Museum”.
10. In het najaar zal weer een lezing worden georganiseerd.